

GAZDASÁGPOLITIKAI DÖNTÉSEK ELŐKÉSZÍTÉSÉBEN ALKALMAZOTT ÁLTALÁNOS EGYENSÚLYI MODELLEK: ELŐSZÓ A KÜLÖNSZÁMHOZ

„A közgazdaságtan úgy tekinthető, mint az államférfi vagy törvényhozó tudományának egyik ága, melynek két különböző célja van. Először: hogy a népességnek bőséges jövedelmet vagy megélhetést biztosítson, vagy helyesebben, hogy lehetővé tegye számára ilyen jövedelem és megélhetés biztosítását; és másodsor, hogy az államot vagy közületet a közszolgáltatások teljesítéséhez elégséges jövedelemmel lássa el. A nép és az uralkodó gazdagodását célozza tehát.”
Adam Smith, 1776

A közgazdasági modellek gyakorlati alkalmazása révén jut a közgazdaságtudomány talán a legközelebb ahhoz a feladathoz, melyet Adam Smith, mai fogalmazással élve, a gazdaságpolitikai döntések támogatásaként jelöl meg a mottóként szereplő idézetben. A hatáselemző modellek használata által a döntéshozók fontos információhoz juthatnak a gazdaságpolitikai beavatkozások (mint például a fiskális vagy monetáris politikai, vagy a fejlesztéspolitikai intervenciók) várható hatásairól olyan fontos változók alakulására, mint a GDP, a munkanélküliség, az infláció, vagy a területi egyenlőtlenségek.

A gazdaságpolitikai hatások elemzésére megalkotott gazdasági modellek, valamely közgazdasági elmélet talaján állva, valós adatok felhasználásával számszerűsítve épülnek fel. Napjaink leggyakrabban használt hatáselemző modelljei az általános egyensúly (ÁE) elméletére épülnek. Ennek oka minden bizonnyal az, hogy mindezidáig az ÁE az a közgazdasági gondolatrendszer, mely az egyes szereplők viselkedésére építve koherens módon képes a gazdaság valamely szegmensében beállt változásoknak a rendszer többi elemére gyakorolt hatásait végigkövetni.

Az ÁE-alapú empirikus gazdasági modellek igen elterjedtek a nemzetközi döntéshozatali gyakorlatban. Nemcsak a nagy gazdasági szervezetek, mint a Világbank, az OECD vagy az Európai Bizottság használ számos, specifikus célra készült gazdasági modellt, hanem a nemzeti kormányok és regionális irányítótestületek is gyakran építenek a modellek által nyújtott információkra. Sajnálatos módon a hazai gazdaságpolitikai gyakorlatban még mindig nem eléggé elterjedt az, hogy a döntéshozatal során a gazdaságmodellek által szolgáltatott információkat is igénybe vegyék a gazdaságirányítás különböző szintjein. Az MNB, a Gazdasági Minisztérium, vagy az Európai Unió kohéziós politikája hazai megvalósításának irányítása által

alkalmazott kevésszámú modellen kívül nem sok egyéb példát találunk a gazdasági modellek rendszeres alkalmazására.

A különszámnak éppen az a célja, hogy a gyakorlati gazdasági modellek által nyújtott lehetőségekre hívja fel a hazai figyelmet. Magyar szakértőket kértem fel arra, hogy magyarországi és EU adatokra épült modelljeiket ismertessék a szélesebb szakmai közösség által érthető formában és tanulmányaikban az alkalmazásokra helyezték a hangsúlyt.

Az ÁE modellekbe történő általános bevezetés és a tanulmányok rövid felvezetése után négy modell-alkalmazás kerül bemutatásra. Az alkalmazások széles területet ölelnek fel, a Paksi Atomerőmű gazdasági hatásainak elemzésétől a hazai költségvetési multiplikátorok becslésén keresztül a kohéziós politika tagállami és regionális szintű hatásvizsgálatáig.

A különszám gondolata egy, a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karán 2010-ben az IAREG EU 7-es Keretprogram által finanszírozott műhelytalálkozón vetődött fel. A találkozóra a kötetben szereplő tanulmányok szerzőin kívül a hazai gazdaságpolitika irányításának különböző szintjein dolgozó szakértőket hívtam meg. A rendezvény sikere bátorított arra, hogy a modellalkotók és a modellek potenciális felhasználói közötti kommunikáció élénkítését a Szigma lehetőségeit kihasználva, szélesebb körben kíséreljük meg. Köszönöm a szerzők és a Szigma folyóirat szerkesztőségének türelmét a hosszúra nyúlt előkészületek során.

Varga Attila
vendégszerkesztő